

SKUP 2002 – 19

Prosjekt: Hvordan flykaprerne fikk opphold i Norge
Medarbeider: Halvor Tjønn
Publikasjon: Aftenposten
Publisert: Juni 02
Medium: Avis
Tema:

Til styret for Skup-prisen,

Jeg vil være så ubeskjeden å anmelde mitt eget prosjekt om flykaprernes opphold i Norge til SKUPs prisjury. Et utvalg av de mest relevante artikler følger vedlagt i PDF-format. En bemerkning: Prosjektet som her anmeldes, kunne utelukkende skrives på bakgrunn av lekkasjer fra mer eller mindre informerte personer. Før arbeidsbeskrivelsen nedenfor eventuelt offentliggjøres, er jeg nødt til å forbeholde meg å bli konsultert. Jeg føler at jeg bare ved å beskrive arbeidsprosessen avslører alt for mye om kilder som uttalte seg til meg fordi de stolte hundre prosent på at de aldri ville bli røpet.

Mitt navn: Halvor Tjønn

Prosjektets navn: Hvordan flykaprerne fra 1993 fikk opphold i Norge.

Publisert: I Aftenposten juni 2002.

Redaksjonens adresse: Akersgata 51. 0107 Oslo, telefon 22863000

6. Redegjørelse for arbeidet: Gjennom nesten hele 1990-tallet har undertegnede bodd i Russland, og det var gjennom samtaler med en tjenestemann på russisk side at jeg først kom under vær med at flykaprerne ikke lenger oppholdt seg verken i Russland eller i Aserbajdsjan. Spørsmålet da var hvor de var reist. Noen få kontakter i Iran gjorde det klart at de ikke var kommet dit. Et nitid arbeid for å finne ut om de var kommet til Norge, startet da. Jeg har det siste året opparbeidet meg en stor kontaktflate blant politikere, tjenestemenn og andre som arbeider med og er engasjert i norsk flyktningspolitikk, innvandringspolitikk etc. Jeg satt rett og slett opp ei liste over et tyvetalls personer som kunne vite noe om dette. Gjennom flere uker tok jeg kontakt med hver enkelt av dem og spurte om de visste noe. Ingen av disse cirka 20 kildene ga DEN avgjørende opplysning. Det var bare ved å sette opp et puslespill over flykaprernes bevegelser fra Russland, til Danmark og seinere til Norge at det var mulig å konkludere med at de var kommet hit til landet og hadde fått oppholdstillatelse av UDI.

Saken ble da skrevet ferdig, men lagt i bero for å vente på selve det avgjørende bevis for at det var slik jeg trodde. Dette avgjørende, siste og helt sikre utsagn fra en kilde fikk vi ikke før om ettermiddagen, cirka klokka 18.30, mandag den 17. juni 2002. Kilden det dreide seg om, befant seg i Danmark, og var attpåtil en kilde som ikke befant seg i en stilling der man kunne anta at man ville ha kjennskap til det som var skjedd. I morgennummeret den 18. juni sto den første saken på trykk, og dermed rullet skandalen gjennom alle medier de neste dagene. Resten er historie..., som man pleier å si det.

Jeg har med dette forsøkt å beskrive arbeidsprosessen. Det første nappet berodde altså på ren flaks, altså en tilfeldig samtale med en russisk tjenestemann på hans kontor i Moskva. Min fortjeneste var vel, kan jeg være ubeskjeden å si, at jeg ikke la saken til side, men fortsatte å arbeide med den over lang tid og aldri ga opp å spørre personer som kunne være involvert. Å bruke dokumentsøk i denne saken, ville vært hensiktsløst ettersom UDIs interne saksgang er skjermert for innsyn. Det er illustrerende for det hemmelighold som eksisterer i UDI at ikke engang Kommunaldepartementets ledelse var informert om det som var skjedd før den ble informert da undertegnede ringte for å få en kommentar.

7. Å anslå arbeids- og fritid medgått til prosjektet, er vanskelig ettersom denne saken raste rundt i hodet til undertegnede i flere måneder våren 2002, og det som sagt ble benyttet enhver anledning til å sette sammen biter av puslespillet.

8. Den eneste spesielle erfaring jeg kan trekke ut av det, er like gammel som vårt eget yrke: Man skaffer seg ikke fortrolige kontakter uten at man opparbeider seg dem gjennom lang tid. Kildevernet må være langt mer enn 100 prosent.

Akersgata, Oslo, 17. januar 2003

Halvor Tjønn